№ 160 ՈՒՐԲԱԹ ՕԳՈՍՏՈՍԻ 12

1905

ԵՐԵՍՈՒՆԵՐԵՔԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

ՈՒՐԲԱԹ ՕԳՈՍՏՈՍ 12 № 160

Տարեկան գինը 10 րուբլի. կէս տարվանը 6 րուբ.
Առանձին համարները 5 կոպէկով.

Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատան մէջ.

Մեր հասցէն. Тифлисъ, редакція «Мшакъ».
կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».
Տէլէֆօն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(բացի կիրակի և տօն օրերից).

Յայտարարութիւնը ընդունվում է ամէն լեզուով.

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր տողատեղին 10 կոպէկ.
Տէլէֆօն № 253.

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Սրբուհի, Ալէքսանդր, Վարդուհի, Մարիամ և Վահրամ Խուդավերդեանները ցաւօք սրտի յայտնում են իրանց ազգականներին և ծանօթներին առաջինը՝ իր սիրելի ամուսնու, երկրորդը՝ իր սիրելի անմոռաց եղբօր, երրորդը՝ տեգր և վերջինները հօրեղբօր՝

ՎԱՐԴԱՆ ԽՈՒԴԱՎԵՐԴԵԱՆ ԽՈՒԴԱՎԵՐԴԵԱՆՑԻ

մահը, որ տեղի ունեցաւ Պեատիգօրսկում: Ամբիծքը լինելու է այսօր, ուրբաթ օր, երեկոյեան ժամը 7-ին Վանքի մայր եկեղեցում, իսկ յուղարկաւորութիւնը վաղը, շաբաթ օր, առաւօտեան ժամը 11-ին դէպի Խօջիվանքի գերեզմանատունը: 2—2

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Եկեղեցական ժողով. Ժամանակաւոր կանոններ.—ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Մամուլ. Մի առաջարկութիւն. Նախիջևանի աղէտի զոհերի օգտին. Ներքին լուրեր—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Սիօնիստների կօնգրէսը. Խմբագրութիւնը յայտնում է.—ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ.—ՑԱՑՍԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ.—Լեմանի աֆերից:

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Ռուսաց եկեղեցու հոգևորականութիւնը և կրօնական մամուլը, որին ձայնակից է և աշխարհական մամուլի լուրջ և ողջամիտ մասը, վաղուց դրել է հրապարակի վրա եկեղեցական ընդհանուր ժողով գումարելու հարցը: Այդ հարցի լուծումը ահագին նշանակութիւն պէտք է ունենայ ռուսաց եկեղեցու վերանորոգութեան և ռուս հօտի կրօնական զարգացման համար, որովհետև Եկեղեցին, որ այնքան մեծ դեր է կատարում ռուս ժողովրդի կեանքի մէջ, անհրաժեշտ պէտք է [illegible] կազմակերպութեան [illegible] եկեղեցական [illegible], իսկ այդ հնարաւոր է, երբ Եկեղեցու ամբողջ նուիրապետութիւնը, սկսած [illegible] մինչև [illegible] համար կազմելով, կը քննեն եկեղեցու և հօտի կարիքները ու միջոցներ կորոնեն նրա բարգաւաճման և զարգացման համար:

Այժմ մայրաքաղաքի լրագիրները հաղորդում են, որ եկեղեցական ժողով գումարելու հարցը այնքան մեծ կարևորութիւն ունի, որ դիտաւորութիւն կայ ենթարկելու այդ հարցը առաջիկայ Պետական Դումայի քննութեան:

Եկեղեցական ընդհանուր ժողովի գումարումը մենք անհրաժեշտ և անյետաձգելի պահանջ ենք համարում նաև Հայոց Եկեղեցու համար: Վաղուց, շատ վաղուց մենք չենք ունեցել ընդհանուր եկեղեցական ժողով, իսկ ընդհանուր եկեղեցական ժողովները Հայոց Եկեղեցու ամբողջ պատմական կեանքի մէջ ահագին դեր են խաղացել: Եկեղեցական ընդհանուր ժողովները, երբև զուտ սահմանադրական և օրէնսդրական բարձր ատեաններ, միշտ նախանձախնդիր են եղել եկեղեցու շահերին, հոգևորականութեան մէջ մաքուր բարքեր [illegible]

Հայոց Եկեղեցու կեանքը վերջին դարերի ընթացքում յարուցել և արծարծել է բազմաթիւ կենսական նշանակութիւն ունեցող հարցեր, որոնց լուծումը կարող է տալ միայն եկեղեցական ընդհանուր ժողովը, մասնակցութեամբ հայ հօտի, ժողովրդի ներկայացուցիչների:

Մեր այժմեան Վեհափառ Հայրապետը, որի պաշտօնավարութեան մեծ մասը, երբև առաջնորդի և պատրիարքի Թիւրքիայում, եղել է սահմանադրական, որ իր գրածների մէջ միշտ ջատագով է հանդիսացել սահմանադրական կարգերի, անշուշտ, ինչպէս և շատ անգամ արտայայտել է, եկեղեցական ընդհանուր ժողովի գումարումը անյետաձգելի պահանջ է համարում: Պէտք է միայն, որ հայ հոգևորականութիւնը իր աջակցութեամբ դիւրացնէ Հայրապետի ցանկութեան իրագործումը և լուրջ կերպով մտածէ եկեղեցական ընդհանուր ժողովի գումարման մասին:

ԺԱՄԱՆԱԿԱՒՈՐ ԿԱՆՈՆՆԵՐ ՀԱՅ-ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐԻ ԳՈՅՔԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՓՈԽԱՐՔԱՅՈՒԹԵԱՆ ՍԱՀՄԱՆՆԵՐՈՒՄ

Ա. Եկեղեցիներին պատկանող գոյքերի վերաբերմամբ

1) Հայ-լուսաւորչական եկեղեցիների գոյքերի կառավարութիւնը յանձնվում է ծխական հոգաբարձութիւններին, բաղկացած երէցփոխից և անդամներից՝ թւով 2—4, հաւասար իրաւունքներով, որոնց ընտրում են ծխականները իրանց միջից 3 տարով:

2) Ծխական հոգաբարձութիւնների անդամների ընտրութիւնը կատարվում է ծխականների ընդհանուր ժողովներում ներկայ եղողների ձայների մեծամասնութեամբ և հաստատվում է թեմական առաջնորդից:

3) Ծխականների ընդհանուր ժողովներում ձայնի իրաւունք ունեն ծխին պատկանող արական սեռի 25 տարի հասակ ունեցող բոլոր անձերը, որոնք օրինական իրաւունք են վայելում հասարակական պարտաւորութիւններ կատարելու և եկեղեցու ծխականներ են համարվում ոչ պակաս քան 2 տարի:

4) Ծխական հոգաբարձուների վրա պարտականութիւն է դրվում հոգ տանելու պատշաճաւոր թոյլտուութեամբ հիմնելու դպրոցներ, հիւանդանոցներ, անկելանոցներ, ապաստարաններ և այլ բարեգործական հաստատութիւններ:

5) Եթէ եկեղեցական եկամուտները բաւարարութիւն տալու չը լինեն ծխերի բոլոր կարիքները հոգալու, հոգաբարձութիւնը առաջարկութիւն է կազմում ծխականներից որոշ տուրք նշանակելու վերաբերմամբ. այդ տուրքը կարող է լինել միանուագ կամ մշտական, դրամով կամ իրերով: Այդ առաջարկութիւնը առաջարկվում է ծխականների ընդհանուր ժողովի քննութեան և նրա կողմից ընդունվելուց և այդ մասին վճիռ կայացնելուց յետոյ դառնում պարտաւորական համաձայնութիւն յայտնողների համար:

6) Իւրաքանչիւր տարվայ ելևմուտի նախահաշիւը՝ կազմված հոգաբարձութեան կողմից՝ ստանում է ծխականների ընդհանուր ժողովի հաւանութիւնը և հաստատվում է թեմական առաջնորդից:

7) Ծխական հոգաբարձութիւնները պարտաւոր են հաշիւ տալ թէ վիճակաւոր առաջնորդին և թէ ծխականների ընդհանուր ժողովներին, որոնք իւրաքանչիւր տարի ընտրում են առանձին վերստուգող յանձնաժողովներ հաշիւները ստուգելու համար:

Բ) Հոգևոր սեմինարիաներին պատկանող կալուածների մասին:

Հոգևոր սեմինարիաների կալուածները (Օր. ժող. XI հ. հրատ. 1896 թ. յօդ. 1206) կառավարում են առանձին հոգաբարձական խորհուրդներ՝ բաղկացած 12 հոգուց, նախագահութեամբ թեմական առաջնորդի:

2) Հոգաբարձական անդամներ ընտրելու համար, թեմական առաջնորդի կամ նրա կողմից նշանակած անձի նախագահութեամբ, հրաւիրվում է վիճակային ընտրողների ժողով՝ երկու-երկու հոգի այն քաղաքի եկեղեցիներից, ուր գտնվում է սեմինարիան. այդ անձերը ընտրվում են ծխականների ընդհանուր ժողովով ներկայ եղողների ձայների մեծամասնութեամբ և մի-մի հոգի վիճակում գտնվող քաղաքային եկեղեցիներից՝ ընտրված նոյն կարգով, և մի-մի ընտրող իւրաքանչիւր գործակալութիւնից՝ ընտրված գիւղական եկեղեցիների ներկայացուցիչների ժողովով: Հոգաբարձական խորհրդի անդամները ընտրվում են 4 տարով:

3) Հոգաբարձական խորհրդի անդամները հաստատվում են իրանց պաշտօնում Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի կողմից:

4) Հոգաբարձական խորհրդի անդամների կէսը 2 տարուց յետոյ դուրս է գալիս պաշտօնից և առաջին անգամ վիճակով:

5) Վիճակային ընտրողների ժողովը, հոգաբարձական խորհրդի լիազօրութեան ժամանակամիջոցում, ընտրում է վերստուգող յանձնաժողով, որի եզրակացութիւնը հաղորդվում է Էջմիածնի Սինոդին:

6) Տարեկան նախահաշիւները, ինչպէս նաև

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԼԵՄԱՆԻ ԱՖԵՐԻՑ

«Ազգային միլիցիայի» գաղափարը շեշտեցինք նախանցեալ յօդուածում: Այսօր նա ծեծվում է բոլոր արևմտեան երկրների մէջ, երբև արդէն հասունացած խնդիր: Հին ու նոր աշխարհի ռամկավարական կուսակցութիւնները առաջադրում են այն՝ երբև մէկը իրանց ծրագրի ամենաէական պահանջներից: Շատ կրքեր են յուզվում այդ խնդրի շուրջը և շատ հեղինակաւոր դէմքեր են նուիրվում նրա ուսումնասիրութեան ու պրոպագանդին, սկսած օրթօդօքս սօցիալիստից (Bebel, Nicht stehendes Heer, sondern Volkswehr!) մինչև պարզ դէմօկրատ-զինուորականը (Gaston Mosh, L'Armée de la Démocratie):

Դրանք մի մի հզօր մեղադրականներ են միլիտարիզմի դէմ. պէտք է զգացվում ապալելու այդ սպառած հաստատութիւնը, որ բիւրաւոր [?] շունչ է կրում իր մէջ, որ ծծում է ժողովուրդների կեանքն ու աշխատանքը և որ մշտական սպառնալիք է խաղաղութեան համար: Պէտք է վերացնել կանգուն բանակները, բայց ինչո՞վ փոխարինել նրանց... բացարձակ զինաթափութիւնը դեռ, դժբախտաբար, մի երազ է, որի ունայնութիւնը այնքան ցայտուն կերպով ապացուցվեց Հաագի հանդիսաւոր նիստերից յետոյ, Տրանսվալեան հովիտներում և Մանջուրիայի դաշտերի վրա:

Աւելի ևս. խաղաղ զինաթափութիւնը, եթէ նա կատարվէր ոչ ամէն տեղ միաժամանակ, մի դժբախտութիւն կը լինէր ներկայ ժամանակում, և այդ իրողութիւնը ստոյգ է մանաւանդ փոքրիկ, անպաշտպան ազգերի համար:

Ինչպէ՞ս ապրել ու յառաջել, երբ «շահի» անարգ փիլիսոփայլութիւնը դեռ տիրապետող բարոյախօսութեան անկիւնաքարն է, երբ համայնակեր էգօյիզմը տէր է աշխարհին, երբ այնքան վառ է ցեղային-ազգայնական ատելութիւնը, երբ այդքան զօրեղ են վայրագ, գիշատիչ ախորժակները, որոնք պատրաստ են ամէն վայրկեան գրոհ տալ անպաշտպան հայրենիքների վրա և սանձարձակ գազանութիւններով աշխարհը դղրդացնել:

Ինչպէ՞ս ապաւինել լոկ կուլտուրական ազնիւ զէնքերին, շիտակ, օրինաւոր պայքարի դրօշին և չը զինվել վայրենութեան հնարաւոր արշաւանքների դէմ՝ նրա գործադրած ազդու, շանթող, արիւնոտ զէնքերով... դա դուրս կը լինէր առողջ դատողութիւնից, դա միայն թուլամորթ երկչոտութեան նշան կը լինէր,—միայն ատելի հոգեբանութիւնը կարող է փախուստ տալ այդ սարսափական անհրաժեշտութիւնից և ձգել ինքզինքը ճակատագրի քմահաճոյքին...

Միլիտարիզմը վատ է, զինաթափութիւնը աւելի վատ է. երրորդ դուրսը, բարեբախտաբար կայ, դա «ազգային միլիցիայի» սիստէմն է, որ այսօր ծաղկում է փոքրիկ Շվէյցարիայում և միայն Շվէյցարիայում:

Երբ մի ժողովուրդ գտնվում է յարձակման մշտնջենաւոր սպառնալիքի տակ, երբ նա ձգտում է ապրել խաղաղ և նորմալ կեանքով և երբ նրա գոյութեան, նրա կուլտուրական առաջադիմութեան ու նրա վաստակած հարստութիւնների վրա աչք են դրած թալանի ու նուաճման ձգտումներով տոգորված արտաքին ոյժերը,—այդ ժողովուրդը պարտաւոր է, իր ինքնապաշտպանութիւնն ապահովելու համար, հրապարակ հանել իր տրամադրելի ռազմական ուժերի մաքսիմումը, մեծագոյն չափը: Այդ է ժողովրդական միլիցիայի հիմքը, և փոքրիկ Շվէյցարիան իրաւամբ հպարտ է, որ կարողացել է իրագործել այդ անհրաժեշտ պահանջը և քաղաքացիական հասունութեան մի փայլուն դաս տալ ամբողջ մարդկութեան:

Այստեղ՝ ազգի և բանակի մէջ անջրպետ չը կայ,—նրանք չեն հանդիսանում, ինչպէս յաճախ լինում է ուրիշ պետութիւնների մէջ իբրև թեզիս և անտիթեզիս, երբև դրութիւն և հակադրութիւն, այլ երկուսն էլ նոյնանում են մի ներդաշնակ ամբողջութեան մէջ: Զօրքը այստեղ ազգայնացած է, նա ընդգրկում է բոլոր առողջ քաղաքացիներին, սկսած 18 ամեայ հասակից մինչև 50-ը: Նա գոյութիւն չունի պարադի համար, նա չէ լցնում հարիւր հազարներով՝ զօրանոցներ ու զինավարժական կենտրօնները. զինուորը այստեղ արհեստով զինուոր չէ, ինչպէս միլիտարիզմի երկրներում, նա չէ քթռնում տարիների ընթացքում կազարմաների մաշող ու սպրկացնող մթնոլորտի մէջ. նա որոշ, շատ կարճ ժամանակամիջոցում սովորում է զինավարժութիւնը, ապա վերադառնում է իր օճախը և իբրև պարզ քաղաքացի՝ կատարում է իր ընտանեկան ու հասարակական պարտաւորութիւնները:

Զինուոր-քաղաքացիների այս երկրում դուք չէք տեսնում զօրագնդեր ու վաշտեր,—նրանք գումարվում են միայն բացառիկ վայրկեաններում, երբ, օրինակ, բանուորական որ և է խոշոր գործադուլ է պայթում. և այդ դիպվածներում շվէյցարական զօրքը սովորաբար կատարում է միայն խաղաղարար դեր, առանց դիմելու վայրագ միջոցների, որոնց յաճախ ականատես ենք հարևան երկրներում:

Բայց թող փորձեն դրսից արշաւել Շվէյցարիայի վրա, թող նուաճողական տենդով բռնված որ և է պետութիւն փորձէ խախտել փոքրիկ հանրապետութեան անկախութիւնը,—դուք կը տեսնէք այն ժամանակ, թէ ինչպէս մի ակնթարթում ամբողջ երկիրը բանակ կը կազմէ հարիւր հազարներից բաղկացած, իր կենտրօնով (Kerntruppe), իր Լանդվերով ու Լանդշտուրմով, որոնք առնական խանդավառութեամբ, «A toi, patrie»! հնչեցնելով, կերթան պաշտպանել սիրուն հայրենիքը...

Սքանչացնող ու կազդուրիչ մի տեսարան է սա, որ վաղուց ի վեր նախանձով դիտում են մեծ երկրների առաջադէմ տարրերը:

Շվէյցարական ազգային միլիցիան գոյութիւն ունի միայն ինքնապաշտպանութեան նկատումներով: Հելվետը գարշում է ռազմական մարքերից և իր արտաքին քաղաքականութեան մէջ աշխատում է լինել մեղմ ու հաշտարար, հեռու գրգիռ, յարձակողական ձգտումներից. բայց երբ փորձում են ի չարը գործ դնել նրա մեղմութիւնն ու խաղաղասիրութիւնը, երբ փորձում են շօշափել նրա ազգա-

հոգաբարձական խորհրդների հաշիւները, հաստատւում են Էջմիածնի Սինոդից։

1) Կանճապաշտական գոյքերի կառավարութիւնը յանձնվում է վանական իշխանութեան։

2) Կանճապաշտական գոյքերի կառավարութեան վրայ հսկելու համար կարող են հրաւիրվել [illegible] և աշխարհական անձինք՝ օգնելու վանական իշխանութեան։

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՄՈՒԼ

Մայրաքաղաքի ռուս մամուլի օրգանները դեռ չեն յայտնել իրանց կարծիքը օգոստոսի 1-ին կայացած Բարձրագոյն Ուկազի մասին։ [illegible]

Թիֆլիսի ռուս մամուլի երկու օրգանները—«Նով. Օբ.» և «Թիֆ. Լիստ.», իսկ Բագուի ռուս մամուլից միայն «Բագու» լրագիրը [illegible] օգոստոսի 1-ի ակտը [illegible]։

«Նով. Օբ.» յայտնելով, որ հայոց եկեղեցական կալուածների վերադարձնելը [illegible] ասում է.

«Այդ ամենը ցոյց է տալիս, թէ ինչ կենդանի և անկեղծ կապ կայ հայ ժողովրդի և հայ եկեղեցու մէջ [illegible]»։

«Թիֆ. Լիստ.» լրագիրն էլ այն միտքն է յայտնում, որ օգոստոսի 1-ի Ուկազն արդարադատութեան գաղափարի յաղթանակն է։ Նոյն միտքն է յայտնում և «Բագու» լրագիրը։

«Այդ Բարձրագոյն ակտով—ասում է լրագիրը—որ բարձր արդարադատութեան ակտ է, վերականգնվում են այն համապատասխան օրէնսդրութիւնները, որոնք փոխվել էին «Հայոց եկեղեցու պօլօժենիայի» մէջ և հաւանօրէն կը ջնջվեն բոլոր այն բազմաթիւ շրջաբերականները, հրահանգները, բացատրութիւնները, հրամանագրերը և այլ թղթերը, որոնք վերջին 30 տարվայ ընթացքում հրատարակվեցին միայն այն նպատակով, որ փոխեն, սահմանափակեն կամ մեռեալ տառ դարձնեն և այն մի քանի իրաւունքները, որոնք ճանաչված էին հայ-լուսաւորչական ինքնագլուխ եկեղեցու համար Ռուսաստանում 1835 թ. «պօլօժենիայով»։

—

Վերջին րոպէին ստացված «Сынъ Отечество» լրագրի մէջ («№ 145) գտանք մի առաջնորդող յօդուած օգոստոս 1-ի Ուկազի առիթով։ Բերելով այդ Ուկազի բովանդակութիւնը, լրագիրը ասում է.

«Եւ այսպէս Կովկասեան Նախկին վարչութեան երկու չարաբաստիկ ակտերը, որոնք ստեղծել էին մինչև այդ ժամանակ գոյութիւն չունեցող «հայկական հարց»—լուծվեցին։ Մինչև 80-ական թւականների սկիզբը հայերը համարվում էին նեցուկ ռուսաց տիրապետութեան Կովկասում։ Օրէնսդրական ակտերի մի ամբողջ շարքով ըսկսեալ Մեծն Պետրոսից, նրանց արտայայտվում էր բարեացակամութիւն և ապահովվում էր նրանց ազգայնական զարգացումը։ Բայց տեհ հասաւ ընդհանուր ըէակցիա, հասարակութեան ամեն մի ինքնագործունէութիւնը, զարգացումը և լուսաւորութիւնը համարվեց վտանգաւոր, ստեղծվեցին «ծայրի երկիրների հարցեր», բիւրօկրատիան հանդէս եկաւ ռուսացման նշանաբանով և բոլոր այլազգիները կասկածի տակ ընկան։ Հայերը, ինչպէս և միւսները յայտարարվեցին սեպարատիստներ և խռովարարներ։ Մամուլի որոշ մասը սկսեց հալածել հայերին և ապա տեղի ունեցան կովկասեան Նախկին վարչութեան կողմից մի շարք ակտեր, որոնք զրկեցին հայ ազգը ամենատարրական իրաւունքներից, քանդեցին ձիգ տարիների ջանքերով ձեռք բերված խաղաղ կուլտուրական զարգացման հետևանքները»։

Ապա առաջ բերելով հայոց դպրոցների փակման և կալուածների գրաւման համառօտ պատմութիւնը, լրագիրը ասում է.

«Միայն երկու տարի անցաւ և հայ հոգևորականութեան ու ժողովրդի աղերսները, խնդրքները, յայտարարութիւնները, որոնք մի քիչ առաջ համարվում էին խռովարարական, այժմ յայտարարված են արդար և օրինական։ Հայերի ազգային սեփականութիւնը իւրեն վարչութիւնն է յետ տալիս։ Պէտք է յուսալ, որ դա միայն սկիզբն է, հայ ազգայնական դպրոցի վերածնման և եկեղեցական կալուածների վերադարձման կը հետևի և հայ ազգը ճնշող մնացած սահմանափակող օրէնքների ջնջումը»։

ՄԻ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

—

Քանի որ այժմ հրապարակի վրա դրված է Կովկասում զեմստվօ մտցնելու կարևոր հարցը, ուստի աւելորդ չենք համարում «Մշակի» էջերում առաջ բերել Իրկուտսկի աշխարհագրական ընկերութեան կից կազմված զեմստվային մասնաժողովի հետևեալ յայտարարութիւնը։

Սիբիրում զեմստվօ մտցնելու հարցը որոշված է։ Աչքի առաջ ունենալով այդ, Իրկուտսկի աշխարհագրական ընկերութեան կից կազմված է «զեմստվային մասնաժողով», որը որոշել է ինքնուրոյն կերպով հող պատրաստել ազգաբնակութեանը ինքնավարութեան ամենալաւ ձևերը ապահովելու խնդրում։ Այս կարևոր հարցի բաւարար լուծումը հանդիպում է անհագին դժւարութիւնների։ Ազգաբնակութիւնը նախ և առաջ հարցնում է» բացատրէք մեզ ինչ բան է զեմստվօ»...

Գիւղացուն օգնել պէտք է. անհրաժեշտ կարիք է զգացվում այնպիսի հանրամատչելի գրքոյկի, որը հետևեալ նպատակին ծառայէր՝—ծանօթացնել Սիբիրի ազգաբնակութեանը զեմստվային ինքնավարութեան հիմքերի և էութեան հետ։ Տարաբաղդաբար, այդպիսի մի գրվածք մեր գրականութեան մէջ մինչև օրս չը կայ։ Դրա համար էլ մասնաժողովը որոշել է այս ամառվայ ընթացքում մրցանակ նշանակել այդպիսի մի գրվածքի համար և դրա մասին յայտարարել ոչպէս տեղական, նոյնպէս և մայրաքաղաքի մամուլի մէջ...

Մրցանակ և նրա ստանալու պայմանները։

Մրցանակի գումարը 200 րուբլի է. գրվածքը պէտք է լինի համառօտ, հասարակ, առանց օտար, դժուարամատչելի բառերի, պարզ, հասկանալի ժողովրդական լեզւով, ուր լինեն օրինակներ վերցրած Սիբիրի ազգաբնակութեան անտեսական և զեմսկի կեանքից...»։

Նպատակայարմար չէ՞ր լինի Կովկասի ազգաբնակութեան և նրա բազմաթիւ ազգութիւններին զեմստվային ինքնավարութեան հետ ծանօթացնելու համար նշանակել այդ օրինակ մի մրցանակաբաշխութիւն, ի հարկէ այդ ազգերի մայրենի լեզւով։

Կովկասեան գիւղատնտեսական ընկերութիւնը, մեր կարծիքով, կարող էր վերցնել իր վրա այս գործի նախաձեռնութիւնը։

Մենք համոզված ենք այդպիսի հանրամատչելի բրօշիւրի ժողովրդականացման անհրաժեշտութեան մէջ։ Նա ժողովրդի մասսային աւելի բան կասի, քան 64 թւականի զեմստվային պօլօժենիայի յօդուածների մերկ արտատպումը և դրանց տարածումը ժողովրդի մէջ։

Որպէս մրցանակի, նոյնպէս և մրցանակի արժանացած գրքի տպագրութեան ծախքը կարող է հայթայթել Կովկասի ազգաբնակութիւնը իր դրամական ռիրայոժար նուիրաբերութիւններով, որոնք կուղարկվեն կովկասեան գիւղատնտեսական ընկերութեան կից կազմված յատուկ զեմստվային մասնաժողովին։

Բրօշիւրը պէտք է տարածվի ազգաբնակութեան մէջ մեծ քանակութեամբ և ձրի։

Այնտեղ, ուր չի հասնում կենդանի խօսքը, կը հասնի պարզ, հասկանալի, օգտաւէտ գիրքը։

Իսկ այդ երկուսը գործի համար անհրաժեշտ են։

Ա. Աթանասեան

ՆԱԽԻՋԵՒԱՆԻ ԱՂԷՏԻ ԶՈՀԵՐԻ ՕԳՏԻՆ

—

Նախիջևանի աղէտի զոհերի օգտին ստացանք. 1) Կարսից մի խումբ աշակերտներից և աշակերտուհիներից հաւաքած 38 ր. 57 կօպ. 2) Բալախանուց «Սիւնիք» նաւթարդիւնաբերական և առևտրական ընկ. ծառայողներից 3) Բարֆրուշում և Մեշեդիսէրում հաւաքած (մասնաժողովին յանձնելու համար) Դ. Փանեանի միջոցով 211 ր. 20 կ., 4) Ղարասուբազարից Օվակիմ Գր. Բենտերեանի միջոցով հաւաքած 273 ր., 5) Ախալքաղից Ց(?)ր. Աղաւելեանի ընտանեկան փոքրիկ հրաւէրքին Թադ. քահ. Ատովմեանի ձեռքով հաւաքված 16 ր., 6) Կուլաուկի և Լենքօրանի հայերից Մ. Խանփերեանի ձեռքով հաւաքած 25 ր., 7) Աբինսկայա կայար. Աւետիս Մ. Զանդիկեանի ձեռքով հաւաքած 25 ր., 8) Ախալքալաքում սիրողների տուած ներկայացումի զուտ արդիւնք Յ. Յարութիւնեանի միջոցով 85 ր. 60 կ.։ Ընդհանուր գումարը նախին ստացածների հետ միասին 24088 ր. 39 կ.։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

Կովկասեան փոխարքայի դիւանը, աչքի առաջ ունենալով զեմստվային հիմնարկութիւնների ներմուծումը Կովկասում, տպագրել է տուել 1864 թւի զեմստվային օրէնսդրութիւնը 30,000 օրինակ՝ ռուսերէն, հայերէն, վրացերէն և թուրքերէն լեզուներով, տարածելու համար տեղական ազգաբնակութեան մէջ։ Բացի դրանից, մտադրութիւն կայ նոյն օրէնսդրութիւնը թարգմանել օսերէն։

—

Առաջիկայ սեպտեմբերին Թիֆլիսում կայանալու է մի յատուկ խորհրդակցութիւն, որը պէտք է զբաղվի Կովկասի լեռնային շրջանում ապրող ժողովրդների հողային հարցով։

—

Կովկասի ուսումնարանական շրջանի հոգաբարձուն միջնորդութիւն է յարուցել Կովկասի փոխարքայի առաջ Վլադիկաւկազում ուսուցչական սեմինարիա բաց անելու համար։

—

Կովկասի փոխարքայի դիւանատունն այժմ քննում է մինիստրական տարրական դպրոցներում տեղական լեզուներով դասաւանդութիւն անելու խնդիրը։ Այդ նպատակով փոխարքայի դիւանը դիմել է կովկասեան գիւղատնտեսական ընկերութեան և խնդրել այդ հարցի առիթով ընկերութեան ունեցած բաւական առատ նիւթերը, որոնց թւում և պ. Նատրօեվի զեկուցումը։

—

յին հայերի ու պատրաստականութիւնը—ինչպէս [illegible] 1902-ին, [illegible]

[illegible]

«Փորձը ցոյց է տալիս, ասում է հեղինակը զինւորական [illegible] «Neue Zeit»-ի իր մի յօդուածի մէջ, որ [illegible] Ergo, [illegible]

դաւոր առաքինութիւնների...

Բանալ ու գռեհիկ մի աբսամաբանութիւն, որ սակայն ունի բազմաթիւ պաշտպաններ նոյն իսկ արևմտեան երկրների մէջ։

Թւում է թէ հարկ չը կայ ապացուցանելու, որ այդ առաքինութիւնները մարդկանց աշխարհում արծարծվում են մանկութիւնից ի վեր, ընտանիքի մէջ, դպրոցում, հասարակութեան մէջ, կեանքի արկածներում։ Այն անցորդը, որ թափով նետվում է բռնկված հրդեհի մէջ, այրվողներին փրկելու համար, այն նաւապետը, որ առանց վարանելու թաղվում է փոփրադէզ ալիքների մէջ, մահվան բերկով իր ուղևորներին ապահովելու համար, այն բժիշկը, որ մահաբեր հիւանդութիւն է պատճառում իրան, անյայտ մի հիւանդ բուժելու համար, կամ այն կտրիճը, որ պաղարիւն վճռականութեամբ գրկում է մահը, մի սրբազան դատ պաշտպանելու համար,—դրանք բոլորը մի մի քաղաքացիական հերոսներ են, առաքինութեան մի մի հսկաներ, որ չեն պատրաստվում զօրանոցի մէջ, միլիտարիստական բիրտ ռէժիմի տակ, այլ ինքնաբերաբար կեանքի դպրոցում։

Նոյնը կասենք և ֆիզիքական դաստիարակութեան առթիւ։ Միլիտարիզմի ջատագովները պնդում են նաև, թէ զօրանոցի մէջ են կազմակերպվում առողջ, ամրակազմ քաղաքացիներ, թէ առանց զօրանոցի՝ սերունդները ֆիզիքապէս պիտի սպառվէին։

Շվէյցարիան չը գիտէ, թէ ինչ է զօրանոցային կեանքը և այնու ամենայնիւ նա չէ սպառվում ֆիզիքապէս,—ընդհակառակը։ Ֆիզիքական դաստիարակութիւնը այս երկրի պարծանքներից մինն է, բայց նա կատարվում է զօրանոցից դուրս և տակաւին մանուկ հասակից։ Շվէյցարիայի միլիցիական կազմը ունի իբրև անհրաժեշտագոյն նախնական պահանջ՝ մանուկների ու պատանիների մարմնամարզութեան լիակատար սիստէմ և հրացանաձգութեան ընդհանուր մի շկօլա ամբողջ երկրի մէջ։

Դպրոցում մարմնամարզութեան համար գործ են դնվում անսովոր ջանքեր և այդ կողմից ևս փոքրիկ Հելվեցիան գերազանցում է բոլոր հարևան երկրներից։ Մարմնամարզութիւնը 1878 թւականից ի վեր համարվում է այստեղ դասաւանդութեան անհրաժեշտ ու պարտադիր մի ճիւղ, 10—15 տարեկան մանուկների համար։ Թէ կանտոններում, և թէ փոքրիկ համայնքների մէջ, դպրոցների մօտ կան ընդարձակ հրապարակներ, ուր դուք կը տեսնէք գիմնաստիկայի ամեն տեսակ յարմարութիւններ։ Իսկ որքա՜ն բազմաթիւ են մարմնամարզական այլ և այլ ընկերութիւնները, ֆերայնները, որոնք հրապուրում են երիտասարդութիւնը, կապելով հաճելին օգտակարի հետ...

Բազմաթիւ են և զինավարժութեամբ պարապող ընկերութիւնները։ Դարձեալ մի գիծ, որ յատկանշանակ է Շվէյցարիայի համար։

Այդ ընկերութիւնները բոլորովին ազատ են, անկախ։ Նրանք վայելում են Դաշնակցական կառավարութեան առանձին խնամք ու հովանաւորութիւնը։

Տասնուչորս տարեկան հասակից՝ շվէյցարացի պատանիները սովորում են զէնք վարժեցնել,—արձանակ կամ հրացան։ Տասնուչորս տարեկան հասակից նրանք թափանցվում են այն գիտակցութեամբ, որ մի օր գեղանի, թանկագին հայրենիքը կարող է կանչել նրանց՝ թշնամու գնդակներին կուրծք տալու համար... Հետևեալ թւերը վկայում են ձեզ, թէ որքան մեծ կարևորութիւն ունեն շվէյցարական հրացանաձիգ ընկերութիւնները.

	1888 թւին		1897-ին	
Նրանց թիւն էր .	2836	»	3384	»
Անդամների թիւը .	120681	»	198470	»
Նպաստ և մրցանակ, տրված դաշ. կառ. կողմից	229919 ֆր.		328041 ֆր.	

Այդ նպաստը ներկայումս հասնում է մօտ մէկ միլիօնի։ Իւրաքանչիւր մի համայնք պարտաւոր է ունենալ 300 քառ. մետր տարածութեամբ մի հրապարակ՝ ապահով հրաձգութեան բոլոր պայմաններով։ Երբեմն մի քանի համայնքներ միանալով՝ գործադրում են զինավարժութեան մի ընդհանուր հրապարակ, 300—500 քառ. մետր տարածութեամբ։

Ահա շնորհիւ այդ հանգամանքների է, որ շվէյցարական ազգային միլիցիան, առանց գոռոզ միլիտարիզմի հոտն առնելու, առանց փայլելու մունդիրներով ու շքանշաններով, հանդիսանում է կուռ ու հզօր մի բանակ, որը դաշնակցելով երկրի բնական ամրութիւններին՝ ընդունակ է վտանգի ժամանակ աջողութեամբ յետ մղել թւով անհամեմատ աւելի գերազանց թշնամու բանակը։ Շնորհիւ այդպիսի լուրջ ու խելացի դաստիարակութեանն է՝ որ Հելվեցիայի զինուոր-քաղաքացին, առանց երբէք ճաշակած լինելու զօրանոցների երկաթէ ռէժիմն ու դիսցիպլինը՝ իր կարգապահութեամբ ու արիութեամբ, իր զինուորական հմտութիւններով օրինակ է դառնում ամբողջ աշխարհին։

Ego

Ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրութիւնը մշակել է միջոցներ բժշկական-առողջապահական գործը միջնակարգ դպրոցներում բարելաւելու համար: Մտադրութիւն կայ հաստատել շրջանային դպրոցական սանիտարական բժիշկների պաշտօններ և շրջանամասերում հաստատել դպրոցական-սանիտարական խորհուրդներ:

—

Օգոստոսի 11-ից սկսած, ասում է «Слово» լրագիրը, ամբողջ Ռուսաստանում կը սկսվեն կազմակերպված խորհրդակցութիւններ քաղաքների և զեմստվոների գործիչների. խորհրդակցութիւնների նիւթը լինելու է ժողովրդական ներկայացուցչութեան հարցը: Խորհրդակցութիւնները նախ սկսվելու են Կազանի, Սամարայի, Սարատովի, Նիժնի-Նովգորոդի և Եարօսլաւի նահանգներում, իսկ յետոյ հարաւային ու արեւմեան նահանգներում, ամենից վերջն էլ միջին Ռուսաստանում: Օգոստոսի վերջին մտադրութիւն կայ կազմել զեմստվոյին և քաղաքային գործիչների նոր համաժողով:

—

Պետերբուրգի Դումայի յատուկ յանձնաժողովը, բաղկացած Արսէնևով, Նիկիտին և ուրիշ յայտնի ձայնաւորներից, վերսկսելու է շուտով իր աշխատանքները քաղաքային օրէնսդրութեան վերաքննութեան առիթով: Ամենաառաջին նշանակութեան հարցերը հետևեալն են. կանանց տալ ընտրողական լիակատար իրաւունքներ՝ համաձայն ընդհանուր ցենզի, ընտրողական իրաւունք տալ բնակարան վարձող այն բոլոր անձերին, որոնք տարեկան 6 րուբլուց աւելի վարձ են տալիս, վերացնել քաղաքային գործերի համար գոյութիւն ունեցող յատուկ վարչութիւնը, երբ քաղաքային ինքնավարութիւնը սահմանափակող մի հիմնարկութիւն: (Слово)

—

Կեդրոնական բարձր շրջաններում, ասում է «Бирж. Вѣд.» լրագիրը, լուր է պտտում, որ գեներալ Գլազովը թողնում է ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրի պաշտօնը: Նրան փոխարինելու է, ինչպէս հաւաստիացնում են, Ա. Ֆ. Կոնի:

—

Կովկասի գլխաւոր վարչութիւնը թոյլատրել է Ջէլալ-Մահմէդ-Կուլի-Զադէին Թիֆլիսում թուրքերէն լեզուով հրատարակելու մի նոր լրագիր, ենթակայ նախնական ցենզուրայի: Լրագրի անունն է «Նովրուզ» («Նոր-Օր»):

—

Գ. Երուանդ Լալայեան, որը Պետերբուրգի կայսերական հնագիտական ընկերութեան թոյլատւութեամբ և Մոսկվայի կայսերական թանգարանի միջնորդութեամբ այս ամառ ուղարկվել էր Նոր-Բայազէտի գաւառը ազգագրական և տեղագրական տեսակէտից ուսումնասիրելու և այնտեղ պեղումներ կատարելու, ներկա վերադարձել է իր ճանապարհորդութիւնից: Պարոնի ուսումնասիրութիւնը այս տարի բաւական արդիւնաւէտ է եղել և, կատարած պեղումները աջողութեամբ են պսակվել: Նա պեղումներ է կատարել վերոյիշեալ գաւառի գրեթէ բոլոր գիւղերում և գտել է բրոնզեայ դարին պատկանող բաւականաչափ զէնքեր, զարդարանքներ, անօթներ, մարդկային կմախքներ, որոնք հաւանօրէն խալդեան ծագում ունեն: Ինչպէս յայտնի է, մի ժամանակ խալդերի կամ նախահայերի գլխաւոր կենտրոններից մէկը կազմում էր այսօրվայ Նոր-Բայազէտի գաւառը:

—

Արտիստ Ս. Կոստանեան, մասնակցութեամբ դրամատիկական սոպրանօ Ա. Վ. Լևինի, այսօր մի կոնցերտ պիտի տայ Կոջորում, իսկ մի կոնցերտ էլ Մանգլիսում, կիրակի, օգոստոսի 14-ին:

—

Հաղորդակցութեան ճանապարհների մինիստրութիւնը Կովկաս է ուղարկել կառավարական տեսուչ քննիչ Եաշանօվին քննելու կովկասեան երկաթուղիների փոխադրական կարողութիւնը և այն պատճառները, որոնք առաջացրին երկաթուղային բանւորների գործադուլները:

—

Կաղզնի քաղաքային դուման, արտակարգ նիստ գումարելով, որոշել է բողոքել սենատին ներքին գործերի մինիստրի դէմ այն պատճառով, որ վերջինս Դումայի խնդիրը Թագաւոր կայսրի անունով, որով խնդրում էր շուտափոյթ հրաւիրել ժողովրդական ներկայացուցիչների ժողով, տեղ չէ հասցրված:

—

Կիեվի համալսարանում, ասում է «Сынъ Отечества» լրագիրը, կախված է հետևեալ յայտարարութիւնը. «Սախալինի բէալական դըպրոցում աշխարհագրութեան և անգլիական լեզուի ուսուցչի տեղ կայ: Ովքեր ցանկանում են ստանալ այդ տեղը, թող բարեհաճեն դիմել դիրեկտորին»:

—

Նովօչերկասկի շրջանական վարչութիւնը վերջնականապէս պարզել է, որ Դոնեան շրջանի մասերից շատերում հացի բերքը սովորականից շատ աւելի նուազ է և ազգաբնակութեան անհագին մասը այդ վայրերում մնալու է սովի ճանկերում:

—

Կերչից, ասում է «Бирж. Вѣд.» լրագիրը, շարունակում են ստացվել մասնաւոր տեղեկութիւններ եղած կոտորածի ու կողոպուտի մասին: Բազմաթիւ հրէաներ սաստիկ տուժել ու ջարդվել են: Քաղաքի բնակիչները, օր օրի վրա աւելի և աւելի մեծ չափերով փախչում են քաղաքից: Հրէական շատ ընտանիքներ բոլորովին սնանկացել են:

—

Կովկասի շրջանային զինուորական դատարանը ներկայ օգոստոսի 13-ին Բագւում նշանակել է Զարխչեանի և ուրիշների գործի քննութիւնը: Նրանք մեղադրվում են Բագւի նախկին նահանգապետ Նակաշիձէին սպանելու նախապատրաստութիւններ տեսնելու մէջ, իսկ օգոստոսի 18-ին նշանակված է նոյն քաղաքում և նոյն դատարանում Նակաշիձէի սպանութեան գործի քննութիւնը: Պաշտպաններ ընտրված են երդուեալ հաւատարմատար Զարուդնին, Մուրավիեվը և Ենգիբարեանը:

—

Նոր-Բայազէտի գաւառում, ինչպէս հաղորդում են հաւաստի աղբիւրներից, հայերի դրութիւնը ներկայումս նախանձելի չէ, ի նկատի ունենալով այն երկիւղը, որ տիրում է նրանց մէջ: Այնտեղ եայլաղներից սկսել են վերադառնալ քրդերը և թուրքերը, որոնք ճանապարհին քշում և տանում են հայերի տաւարները: Գաւառապետ Ղորղանեանը լուրջ ուշադրութիւն է դարձնում հայերի դրութեան վրա և աշխատում է միջոցներ ձեռք առնել ապագայ որ և է թիւրիմացութեան առաջն առնելու:

—

Ուլուխանլու-Ջուլֆա գծի շինութիւնն բաւական յառաջացել, եղանակի չափազանց աննպաստութեան պատճառով. Ջերմութիւնը դաշտում 50° էր Րէօմիւրով: Գծի երկաթները մինչև Նախիջևան դրված պատրաստ կը լինի օգոստոսի 15—17-ը:

—

Ներկայ օգոստոսի 8 ին Շուշուց հաղորդում են «Каспій» լրագրին. «Գիշերվայ ժամը 3-ին երեք հայեր, մեծ կօշիկներով և բրդոտ մեծ փափախներով, խանչալներով կտոր-կտոր արին լապտերավառ մի մահմեդականի և փախան»: Այդ դիտաւորեալ և անհաւանական հեռագրի տակ ստորագրված է «Շաֆիբէկով»:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՍԻՕՆԻՍՏՆԵՐԻ ԿՕՆԳՐԷՍԸ ԲԱԶԷԼՈՒՄ

II

Սիօնիստների կօնգրէսին նուիրված անցեալ յօդուածով մենք մատնացոյց արինք այն հանգամանքի վրա որ վերջին երկու տարվայ ընթացքում նրանց մէջ մտել են մի քանի նոր հոսանքներ իրանց շարժման սկզբունքի տեսակէտից և դրա գլխաւոր պատճառը այն անաջող հետևանքն էր, որ նրանք ունեցան իրանց բանակցութիւնների ժամանակ սուլթան Աբդուլ Համիդ II-ի հետ, դօկտ. Թ. Հերցլի ղեկավարութեամբ:

Սիօնիստական շարժման բազմաթիւ համակրողները, որոնք ցրված են գրեթէ աշխարհիս բոլոր ծայրերում, տեսնելով որ իրանք այլ ևս ոչ մի շանս չունեն սուլթանից հրէաների ցանկացած Պաղէստինը գնելու, ներկայումս բաժանվել են չորս գլխաւոր կուսակցութիւնների, որոնցից իւրաքանչիւրը իր ծրագիրն է աշխատում իրագործել սիօնիստական հարցը ըստ կարելւոյն շուտափոյթ կերպով լուծելու:

Այդ կուսակցութիւնները հետևեալներն են: Պալեստինեաններ, ուգանդիստներ, տերրիտօրեալիստներ և սօցիալիստ սիօնիստներ: Առաջին կուսակցութեան կողմնակիցները պնդում են, որ սիօնիստական հարցի կորիզը կազմում է Պաղեստինը, որը ամեն կերպ ու ամեն միջոցով պէտք է աշխատել ձեռք բերել: Եւ պէտք է ասել, որ սիօնիստների ամենամեծ մասը խմբված է այդ կուսակցութեան շուրջը, որ ներկայ կօնգրէսում ամենագլխաւոր դերն է խաղում: Երկրորդ կուսակցութեան կողմնակիցները ձգտում են Աֆրիկայի Ուգանդա երկիրը դարձնել աշխարհիս վրա ցրված հրէաների ապագայ հայրենիքը, եթէ նոյն իսկ կլիմայական տեսակէտից այդ երկիրը մասամբ անյարմար լինի: Տերրիտօրիալիստ-սիօնիստները պաշտպանում են այն միտքը, որ ինչ երկիր ուզում է թող լինի, միայն թէ հրէաները կարողանան այնտեղ առաջ տանել իրանց քաղաքական և տնտեսական վերածնութիւնը և դրանով լուծվի սիօնիստական հարցը: Ամենանորագոյն կուսակցութիւնը կազմում են սօցիալիստ-սիօնիստները, որոնց ծրագրի ծուծը համաշխարհային պրօլետարիատի աշխարհայեցողութիւնն է: Նրանք էլ ձգտում են պրօլետարների գըլխաւոր իդէալին: Նրանք պաշտպանում են այն միտքը, որ հրէաները գրեթէ բոլոր երկրներում կազմում են ազգաբնակութեան փոքրամասնութիւնը և տնտեսական մրցակցութեան ժամանակ դուրս են գալիս իբրև ամենաթոյլ կօնկուրենտներ: Սօցիալիստ-սիօնիստների կարծիքով հրէաները վերոյիշեալ երկրում իրանց գոյութիւնը կարողանում են պահպանել միմիայն մանր արդիւնաբերութեան և առևտրի շնորհիւ, ի նկատի չունենալով չնչին բացառութիւնները: Կապիտալիստական խոշոր արդիւնաբերութիւնը ճնշում և ասպարէզից հեռացնում է մանր արդիւնաբերութիւնը, որի շնորհիւ ուրեմն ոչ մի երկրում գտնվող մանր արդիւնաբերող և վաճառական հրէաները ոչ մի ապագայ չունեն և վերջ ի վերջոյ պէտք է դառնան գծուծ պրօլետարները (Lumpen-proletarier.): Հրէաների նորմալ պրօլետարացումն կարող է լինել միայն այն ժամանակ, երբ նրանք կազմեն որ և է տեղի ազգաբնակութեան մեծամասնութիւնը: Դրա համար էլ սիօնիստ-սօցիալիստները անհրաժեշտ են համարում տերրիտօրիա ձեռք բերել և ամենայայն կուիւը տեղն ու տեղը սկսել, միևնոյն ժամանակ իրագործել իրանց վերջնական իդէալը:

Ասացինք, որ այդ կուսակցութիւնը բոլորովին նոր է, կազմվել է վերջին մի տարվայ ընթացքում, հետզհետէ զարգանում և զօրեղանում է և ունի մօտ 10,000 հրէայ պրոլետարներ, իբրև կողմնակիցներ:

Ահա այդ չորս կուսակցութիւնն էին, որոնք սիօնիստների վերջին՝ VII-րդ կօնգրէսը բոլորովին աղմկալի դարձրին, որովհետև ժողովների ժամանակ երևան հանեցին մի շարք տարաձայնութիւններ, մանաւանդ զանազան նիստերի նախագահների ընտրութեան ժամանակ: Պէտք է ասել, որ բոլոր նիստերում պալեստինեան կուսակցութեան սիօնիստները աշխատում էին իբրև մեծամասնութիւն ճնշումն գործ դնել միւս մանր կուսակցութիւնների վրա և դրա հետևանքն այն եղաւ, որ կօնգրէսի մի քանի նիստերն ապարդիւն կերպով վերջացան, որովհետև շատ սուր կերպարանք էին ստանում նրանց վիճաբանութիւնները:

Սիօնիստական կօնգրէսի նիստի բովանդակութիւնը, առհասարակ ինչպէս սովորական է, հետաքրքրական չէր: Նիստը բացվեց դօկտ. Մաքս Նորդաուի նախագահութեամբ, որը մի վերին աստիճանի ազդու ճառով դրուատեց սիանիստական շարժման պարագլուխ՝ դօկտ. Թ. Հերցլի գործունէութիւնը, որ անհագին զարկ է տուել սիօնիստական շարժմանը: Դրանից յետոյ կօնգրէսին մանրամասն զեկուցումն է տալիս գիտնական այն էկսպեդիցիան, որ ուղարկված է եղել ուսումնասիրելու անգլիացիների առաջարկած Ուգանդա երկիրը, կլիմայական, տընտեսական և քաղաքական տեսակէտներից: Էկսպեդիցիան բաղկացած է եղել երեք ձեռնհաս անձնաւորութիւններից, որոնք թէև իրանց տրամադրութեան տակ դրամական ոչ շատ միջոց և ժամանակ են ունեցել, բայց այնուամենայնիւ կարողացել են մի վերջնական եզրակացութիւն կազմել իրանց ուսումնասիրութեանը յանձնված երկրի մասին: Եզրակացութիւնը վերին աստիճանի անմխիթարական է, որովհետև էկսպեդիցիան կօնգրէսին զեկուցանում է, որ մի անգամ ընդ միշտ պէտք է ձեռք վերցնել Ուգանդայից, իբրև հրէաների ապագայ հայրենիքից:

Բացասական այդ զեկուցումը, ինչ ասել կուզի, մեծ հիասթափութիւն է առաջ բերում ուգանդիստների մէջ, որի հետևանքը այն է լինում, որ աւելի է բարձրանում պալեստինեան կուսակցութեան նշանակութիւնը:

Դրանից յետոյ գիտնական Մաքս Նորդաուն՝ սիօնիստների ժամանակակից ամենամեծ պարագլուխներից մէկը, կօնգրէսի ուշադրութիւնը դարձնում է Ռուսաստանի հրէաների դրութեան վրա և յայտնում է այն միտքը, որ ամեն մի անկեղծ սիօնիստի ամենասրբազան պարտականութիւնը պէտք է լինի միանալ համակրելի ռուսների հետ, նրանց կեանքի թէ տնտեսական և թէ քաղաքական պայմանները բարւոքելու:

Մ. Նորդաուի բանախօսութիւնից յետոյ, որ մեծ համակրանքի է արժանանում կօնգրէսի մասնակցողներից, խօսում է դօկտ. Մարմորէքը, համառօտ հաշիւ ներկայացնելով սիօնիստական շարժման մասին VI-րդ կօնգրէսից յետոյ: Նա շատ արդարացի կերպով շեշտում է այն հանգամանքի վրա, որ սիօնիստական շարժումը քանի գնում, աւելի զօրեղանում է, որի համար իբրև ապացոյց կարող է ծառայել և այն փաստը, որ ոչ մի անգամ կօնգրէսին այնքան հոգի չէ մասնակցել, որքան VII-րդին:

Կօնգրէսի հետևեալ նիստը յատկապէս նուիրված էր տերրիտօրիալիստներին, որոնք աշխատում էին իրանց պահանջներից մի քանիսը մտցնել տալ սիօնիստական շարժման ապագայ ծրագրի մէջ, որը չընդունվեցաւ և նրանք ստիպված եղան մի անգամ ընդմիշտ հեռանալ բոլոր սիօնիստներից և իբրև մի բոլորովին անկախ կազմակերպութիւն պրօպագանդա անել իրանց սկզբունքի համար:

Դրանից յետոյ կարդացվեցան մի շարք դասախօսութիւններ և զեկուցումներ, որոնք նուիրված էին սիօնիստական շարժման մի քանի կարևոր խնդիրներին:

Լ. Բարայեան

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ՅԱՅՏՆՈՒՄ Է

—

Թիֆլիս, «Արշալոյս»-ի խմբագրութեան: Ձեր ահագին յայտարարութիւնը տպել անկարող ենք: Մենք տպեցինք մի անգամ, իբրև բացառութիւն, լոկ մամուլի մի նոր օրգանի երևումը ողջունելու համար, բայց շարունակել չենք կարող: «Մշակի» էջերի սղութիւնը և դիրքը թոյլ չեն տալիս տպել այդպիսի մեծ յայտարարութիւններ. բացի դրանից, «Մշակը», հաւատարիմ՝ իր հիմնադրի ուղղութեան, միշտ խոյս է տուել և այսուհետև ևս խոյս պէտք է տայ տպել մամուլի վերաբերմամբ այնպիսի յայտարարութիւններ, որոնք կարող են ռեկլամային և մերկանտիլ բնաւորութիւն կրել և դրանով մտցնել հայ մամուլի բարքերի մէջ ապականութիւն: Ուղարկեցէք մեզ ձեր յայտարարութիւնը՝ կազմած «Մշակի» յայտարարութեան չափով և մենք կը տպենք: Գալով փոխանակութեան, համաձայն ենք:

Բագու, Ռուբէն Յովհաննէսեանին: Մենք միայն շնորհակալ կարող ենք լինել, որ դուք ինքներդ ազատեցիք մեզ այն սաստիկ դժգոհութիւնից, որ յայտնում էր մեզ Բագւի հայ հասարակութիւնը՝ «Մշակի» մէջ ձեզ՝ աշխատակցելու թոյլ տալուն համար: Կարգադրեցէք յետ ստանալ ձեր անտիպ մնացած թղթակցութիւնների ահագին կոյտը:

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

ՌՈՒՍԱՑ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

10 օգոստոսի

ՆԻՒ-ԿԵՍՏԼ, 10 օգոստոսի: «Դէյլի Տելեգրաֆ»-ի թղթակիցը պնդում է, որ ինչպէս ինքը հաստատ աղբիւրներից տեղեկութիւն ունի, կօնֆերենցիայի նիստերը մի քանի օր ևս կը շարունակվեն՝ քննելու Պետերբուրգի և Պորտսմուտի մէջ եղած կարծիքների փոխանակութեան հետևանքը:

ՏՕԿԻՕ, 9 օգոստոսի: Ռուսաց հետևակ և ձիաւոր զօրքը—4000 հոգի, չորս թնդանօթներով, օգոստոսի 7-ին երևացին Նումիաօցվիի մօտերքը և կրակ բաց արին, սակայն պարտութիւն կրեցին: Պարտութիւն է կրել նոյնպէս աջ թևի վրա 500 ռուսների կատարած յարձակումը:—Հիւսիսային Կօրէայի ճապօնական մի զօրքի մէջ գտնվող թղթակիցը յայտնում է, որ Վլադիվաստօկից անապատելի կերպով դուրս եկած ռուսաց հակառականաւերը այստեղ այնտեղ դղրդում առաջացրին այն բանի համար, որ շրջակայքում գտնվելիս են եղել ճապօնական երկու էսկադրա: Հակառականաւերը սիբիրեան երկաթուղու վրայով բերվել են Վլադիվաստօկ քանդված դրութեան մէջ:

ՊՕՐՏՍՄՈՒՏ, 9 օգոստոսի: Վիտտէն և Րօզէնը ուղերձ ստացան 600 ռուսահպատակ հրէաների ստորագրութեամբ Լաուրէնսից (Մասսաչուսէտ), որոնք ցանկութիւններ են յայտնում, որ խաղաղութիւնը պսակէ լիազօրների ջանքերը:

ՓԱՐԻԶ, 10 օգոստոսի: Բրեստի ծովային արսենալի մօտ 4000 բանւորները ժողով գումարեցին և սկզբունքով որոշեցին ընդհանուր

գործադրել անելու, պահանջելով այն կրէդիտի որոշման մէջ փոփոխութիւններ մտցնելու, որ նշանակված է աշխատանքի վարձի բարձրացման համար:

ՆԻՒ-ԵՈՐԿ, 10 օգոստոսի: Հաւաստացնում են, որ երբ այսօր առաւօտեան կը հաւաքվեն լիազօրները, Կոմուրան կը ներկայացնի Րուզվէլտի այն առաջարկութիւնը, որով Ռուսաստանը հրաւիրվում է Սախալինը գնելու մասամբ կամ ամբողջապէս և եթէ լիազօրները չը կարողանան համաձայնութեան գալ գնման արժէքի վերաբերմամբ, այդ դէպքում հարցը կառաջարկվի միջնորդ դատարանի որոշման: Այդպիսով Սախալինի համար որոշված գումարը այն գումարի հետ միասին, որը Եապօնիան կը ստանայ արեւելեան-չինական ճանապարհի համար և որը Ռուսաստանը կը տայ գերիների և վիրաւորների պահպանութեան համար, կը կազմի լիակատար վարձատրութիւն պատերազմական ծախքերը ծածկելու համար: Որքան աւելի է մօտենում վճռողական մոմենտը, նոյնքան աւելի զարգանում է Ամերիկայում այն հաւատը, թէ Եապօնիան կանի նշանաւոր զիջումներ, որովհետև հաւատացնում են, որ նա այժմ աւելի խաղաղութիւն է ցանկանում, քան թէ առաջ էր:

ՍԱՐԱՏՕՎ, 10 օգոստոսի: Նահանգապետը քաղաքային կանոնադրութեան 83-րդ յօդուածի հիման վրա արգելեց իրագործել անցեալ յուլիսի 18-ի քաղաքային դումայի այն որոշումը, որը վերաբերում էր քաղաքագլխի և քաղաքի ներկայացուցիչների զեկուցմանը՝ Մոսկվայի քաղաքային և զեմստվային գործիչների ժողովի ունեցած հետևանքների մասին:

ՀԱՋԻՔԵՆԴ, 9 օգոստոսի: Ահա երկրորդ օրն է, որ Ջիվանշիրի գաւառում Թուրքերի և հայերի մէջ հրացանաձգութիւն է տիրում: Ման հոգի սպանված են: Այդտեղ է գնացել նահանգապետը, ուղարկված է նոյնպէս 200 կօզակ: Օգոստոսի 10-ին տեղեկութիւն է ստացված Շուշու գաւառում Թուրքերի և հայերի ծայրայեղ կերպով լարված յարաբերութիւնների մասին: Խիստ միջոցներ են ձեռնարկված անկարգութիւնների առաջն առնելու համար:

ԹԷՕԴՈՍԻԱ, 10 օգոստոսի: «Կօստրօմա» տրանսպորտային նաւը 64 վիրաւորների հետ, որոնք մասնակցել էին Ցուսիմի կռւում, ժամանեց այստեղ: Նաւը կը մեկնէ Սեվաստոպոլ:

ՄՈՍԿՎԱ, 1 օգոստոսի: Համալսարաններում ուսանող ընդունվելու համար 1800 խնդիր է ներկայացրված: 17 վիրաւոր զինուորներ եկան: Քաղաքապետը առաջարկեց դումայի ընտրա- [illegible]

ՕԴԵՍԱ, 10 օգոստոսի: [illegible]

ՊՈՐՏՍՄՈՒԹ, 10 օգոստոսի: Այսօրվա նիստը վերջացաւ ժամը 12½-ին: Հետեւեալ նիստը նշանակված է շաբաթ օրը, օգոստոսի 13-ին:

ՓԱՐԻԶ, 10 օգոստոսի: Այսօր առաւօտեան «Մատէն»-ը [illegible]

11 օգոստոսի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ: [illegible]

թէ նա կը գտնվի Տաւրիկեան պալատում, ազնուականների ժողովում կամ կօնսէրվատօրիայում: Սենատոր Պօստօվսկին վերջնականապէս մշակել է և ներկայացրել փաստեր Մօսկվայում կայացած համազէմստվային ժողովների հարցի վերաբերմամբ: Շատ հաւանական է, որ այդ քննութեան հետևանքները կը հրատարակվեն մօտիկ ապագայում պաշտօնական օրգաններում:—Շատ վճիռներ, որոնք կայացած են վերջին ժամանակ զինուորական դատարաններում և որոնք վերաբերում են սաստկացրած պաշտպանութեան կանոնների հիման վրա պատժի դատապարտվածներին, առ այժմ ի կատար չեն ածվում: Այդ յետաձգումը բացատրվում է այն նկատառմամբ, որ մօտիկ ապագայում պէտք է տրվի քաղաքական յանցաւորներին: Ներումն կը լինի մասնական: Առաջին ռէֆօրմներից մէկը կը լինի մամուլի ազատութիւնը: Կօրկօվի յանձնաժողովը կը ներկայացնէ իր նախագիծը սեպտեմբերին:—Քաղաքական կլուբի գործունէութիւնը կը սկսվի նոյեմբերին: Կլուբը իր ուշադրութիւնը կը կենտրօնացնէ Պետական Դումայի վրա: Կը կարդացվեն մի շարք զեկուցումներ այդ առիթով: Կազմակերպվում է էլի մի այդպիսի հիմնարկութիւն, որը ենթադրվում է անուանել ընդհանուր դասակարգային կլուբ: Նրա գործունէութիւնը խիստ չափաւոր կը լինի: Նախագծված կլուբի անդամ լինելու համար պէտք է ունենալ ընտրողական ցէնզ, համաձայն այն չափի, որ սահմանված է Պետական Դումայի անդամների համար:—Դումայի փակ նիստում որոշված է դիմել Թագաւոր Կայսրին մի ուղերձով, յայտնելու հաւատարիմ հպատակութիւն և երախտագիտութիւն օգոստոսի 6-ի օրէնքի առիթով. մի և նոյն ժամանակ յոյս յայտնել, որ ազատ ընտրութիւնների համար կը շնորհվեն քաղաքացիներին համապատասխան պայմաններ և իրաւունքներ:

ԳՈՒՆՋԺՈՒԼԻՆ, օգոստոսի 10-ին: Լուրերին նայելով, եապօնացիները կենտրօնացրել են Լիտչատայում և Ցինխէ, Ծունխէ և Գունիանխէ գետերի հովիտներում մօտ 10,000 զինուոր և, ըստ երևոյթին, առաջ են շարժվում դէպի հիւսիս-արևմուտք:

ՊՕՐՏՍՄՈՒՏ, օգոստոսի 11-ին: Եապօնացիների նոր առաջարկութիւնները պատճառ դարձաւ յետաձգելու կօնֆերենցիայի նիստերը մինչև շաբաթ: Ամերիկական լրագիրները խաղաղութիւնը բոլորովին ապահոված են համարում:

ՊՕՐՏՍՄՈՒՏ, օգոստոսի 11-ին: Լիազօրները նիստի գումարվեցին չորեքշաբթի առաւօտ, օգոստոսի 10-ին և ստուգեցին արձանագրութիւնները, և ապա յետաձգեցին նիստը մինչև հետևեալ, որպէս զի ժամանակ ունենան վերջնական հրահանգներ ստանալու իրանց կառավարութիւններից:

ԼՕՆԴՕՆ, օգոստոսի 11-ին: Մի ռուս բարձր հեղինակաւոր անձնաւորութիւն հաղորդեց «Տայմսի» թղթակցին Պօրտսմուտում, թէ Ռուսաստանը չի վճարի Եապօնիային այն գինը, որ վերջինը պահանջում է Սախալինի կամ նրա մի մասի համար, և աւելացրեց, որ եթէ Տօկիօյից ստացված վերջին խօսքն այդ է, այն ժամանակ Տօկիօն գիտէ թէ ինչ կը լինի Պետերբուրգի վերջին խօսքը: Եապօնացիները յոյս չունեն բարեյաջող պատասխան ստանալու և կարծիք են յայտնում, թէ դրութիւնը անյուսալի է:

ՓԱՐԻԶ, օգոստոսի 10-ին: Կարող ենք հերքել այն լուրը, թէ Էդուարդ Թագաւորը կանգնի Փարիզում Մարիենբադից վերադառնալիս, և այդ ժամանակ իբր թէ կը կայանայ նրա տեսակցութիւնը Լուբէի հետ:

ՓԱՐԻԶ, 10 օգոստոսի: Իշխան Ռադօլինը այցելեց երէկ Ռուվիէին և յայտնեց նրան Գերմանիայի պատասխանը՝ Ռուվիէի վերջին յայտագրի վերաբերմամբ: Այդ պատասխանը շուտով կը ներկայացվի Ֆրանսիական կառավարութեան:

ԲՈՒԽԱՐԷՍՏ, 10 օգոստոսի: Յունական հրոսակախմբերի գործունէութեան ուժեղանալու պատճառով Մակեդօնիայում հասարակական կարծիքը արտայայտվում է Յունաստանի դէմ:

Խմբագիր՝ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ

Հրատարակիչներ՝ ԹԱԳՈՒՀԻ ՏԻԳՐԱՆԵԱՆ

ԻՍԱՀԱԿ ՄԵԼԻՔ-ԱՂԱՄԱԼԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Լոյս տեսաւ Գ. ԳԱՅՖԷՃԵԱՆԻ

ԼԱՑՈՂ ԱՇՈՒՂԸ

Տաճկահայերի կեանքից մի ուրուագիծ

Գինն է 10 կոպէկ

Դիմել՝ Ахалцыхъ Перчу Кайфаджяну. 2—4

Ընդունվում են ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

„ԼՈՅՍ"

օրացոյց-հանդէսի համար. երեսը 12 ր., ½ եր.—7 ր. ¼ եր. 4 ր.: Յայտարարութիւններ հաւաքելու լիազօրութիւն տուած է պ. Մամաջանեանին: Կարելի է ուղարկել և խմբագրութեան հասցէով՝ Тифлисъ, Мадатовская 5, Е. Топчяну. 1—5

ԹԱՒՐԻԶԻ

Լիլաւա Թաղի երկսեռ դպրոցի համար հարկաւոր են ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐ և ՈՒՍՈՒՑՉՈՒՀԻՆԵՐ հետևեալ առարկաների համար՝ բնագիտութիւն, մաթեմատիկա, պատմութիւն և ռուսաց լեզու: Դիմել Յար. Մէլիքեանին, «Մշակի» խմբագրութեան: (ա. օ.) 3—3

„ԶՕԼԸ"

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ-ԳՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ,

ունենալով Սալմաստում ի միջի այլոց և գասագրքերի, ուսումնարանական պիտոյքների ու ընթերցանութեան գրքերի վաճառման բաժին, ընդունում է Խոյի, Սալմաստի և Ուրմիայի համար ամեն տեսակ պատուէրներ ու յանձնարարութիւններ: Այսուհետև ընկերութեանս մշտական հասցէն է՝ Персія (черезъ Джульфу) Сазмастъ Т-ву «Зола», (շ. ե. հ.) 3—3

Նկարիչ Բ. Ճէպէյեանի

Հայկական եկեղեցական ՊԱՏԿԵՐՆԵՐԻ, ԽԱՉՎԱՌՆԵՐԻ, ԽԱՉԿԱԼՆԵՐԻ և ոսկեզօծելու արհեստանոց

Ընդունվում են ՄԻՄԻԱՅՆ ՊԱՏՈՒԷՐՆԵՐ.

Զիճեոր եկեղեցիներին տրվում է ապառիկ նպաստաւոր պայմաններով. պատուէրները կատարվում են ընտիր

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱԿՈՎ

Тифлисъ, Гановская № 7. Б. Джебеяну.

Ցուցակը և պայմանները ուղարկվում է ձրի: (հ. կ.) 2—6

Եղբ. Մ. և Ա. ԹԱՌԱՅԵԱՆՑՆԵՐԻ

գրավաճառանոցներում

1) Тифлисъ, Голов. просп. 2) Баку, пр. Парапета.

Ընդունվում են կօմիսիայով վաճառելու համար ամեն տեսակ գրքեր: 6—10

Գուտտենբերգ

Գրախանութում վաճառվում են

Յովհ. Արաքաչեանի աշխատութիւնները.

Մայրենի լեզու Ա. տարի . . 25 կոպ.

» » Բ. » . . 30 »

» » Գ. » . . 40 »

Տարրական քերականութիւն նայոց աշխարհաբար լեզուի 25 կ.

Տպագրվում է և շուտով լոյս կը տեսնէ Ի. Վազովի «ԼԾԻ ՏԱԿ» յայտնի վէպը (երկու մասը միասին), թարգմ. Յովհ. Արաքչեանի: Գինը 1 ր. 25 կոպէկ: Պահեստը լինելու է «Գուտտենբերգ» գրավաճառանոցում: 7—10

„ՄԵԾ ՎԱՃԱՌՔ"

«ՎԱՐՇԱՎԱՅԻ ԱՈՒԿՑԻՕՆԸ»

Զեկուցանում է հասարակութեանը, որ ներքևում յիշված ոսկէ ապրանքները հաւաքված լինելու պատճառով՝ յուլիսի 1-ից սկսած, նշանակված է մեծ վաճառք արժէքից պակաս գներով, այսինքն՝

1) Ոսկէ, փակ, 3 ծածկով ժամացոյցներ 56 պրօբի, կանանց ժամացոյցներ, արմատից լարվող, 30 րուբլու փոխարէն 15 ր. 50.

2) Նոյնը ֆանտազիա . 18 ր.—20 ր.—25 ր.

3) Նոյնը, տղամարդոց համար, 56 պր. ոսկուց 35—40—45 ր.

4) Նոյնը, Մօզէրի, 100 ր. փոխարէն 58—65 ր.

Երաշխաւորված 25 տարով

5) Արծաթէ փակ ժամացոյցներ, ամուր կազմով, 15 քարանոց, տղամարդու համար, 84 պր. Անկր. փոխանակ . . 12 ր.—6 ր. 50 կ.

6) Նոյնը, 23 քարով . . 8,25.

7) » մրցանակ լաւ հրացանաձգութեան համար, փակ և պինդ . . 8,50

8) » ծանր, 80 գրամ, պնդակազմ 9,90

9) » բրէգէտեան մազով, ուղղագիծ 10,80

10) » առանց բանալու լարվող, հիանալի զարդերով, փակ, տղամարդու համար, . . . 7—9—12 ր.

11) » կանանց համար, փակ, արծաթէ 5,60

12) Անգլիական սև, ագռաւագոյն պողպատից, Անկր, գերազանց կազմով, տղամարդու համար . . 2 ր. 85 կ.

13) Նոյնը ագռաւագոյն պողպատից, տղամարդու համար, ցիլինդր. 2 ր. 35 կ.

Ծածկոցաւորները 1 րուբլի աւելի արժեն:

14) Կանանց համար, ագռաւագոյն պողպատից, նուրբ բանուածքով . 2 ր. 35 կ.

Ծածկոցաւորները 1 րուբլի աւելի արժեն:

15) Ամերիկական ոսկուց, բաց, ցիլինդր 2 ր. 75 կ.

16) Փակ, ոսկէջրած . . 3 ր. 75 կ.

17) Իսկական ամերիկական նոր ոսկուց, փակ, տղամարդու և կնոջ համար, փոխանակ 12 րուբլու 8 ր.

Շղթաներ արծաթից, 84 պր., սնամէջ—1 ր. 80 կ.—2 ր., 3 ր.—5 ր., նայելով ծանրութեանը:

Ոսկէ շղթաներ, տղամարդոց և կանանց համար, երկար. 25 ր. 30—40—50—100 ր.:

Օտար քաղաքացիների պահանջները կուղարկվեն առանց գրաւականի և գնի վրա կաւելացվեն պօստի ծախքերը. ով որ փողը կանխաւ ուղարկէ (կարելի է և պօստի մարկաներ ուղարկել) ճանապարհածախս չեն վճարում:

Դիմել—„ВАРШАВСКОМУ АУКЦІОНУ", Варшава.

Թղթակցութիւնները ռուսերէն կամ գերմաներէն: 3—4

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐ

(Թիֆլիս, Լերմօնտօվսկայա փողոց, № 15)

Ցանկացողները ունենալ իրանց առևտրական գործերի համար ուսման ընթացքը աւարտած աշակերտներ և աշակերտուհիներ, թող բարեհաճեն դիմել կուրսերի հիմնողին, Ս. Մանուէլեանցին: Աւարտողները ստացել են մասնագիտական առևտրական կրթութիւն, կովկասի ուսումնարանական շրջանի հոգաբարձուի հաստատած ծրագրի համեմատ, և ունեն օրինաւոր տառեստատներ:

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՍԿՍՎԵԼՈՒ ԵՆ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 1-ԻՑ

Կուրսերի ծրագիրը և կանոնները կարելի է ստանալ ձրիապէս կուրսերն հիմնողի բնակարանում: Օտարաքաղաքացիները դիմում են՝ ТИФЛИСЪ, учредителю коммерческихъ курсовъ С. П. Мануэльянцу. (ո) 10—12

Թիֆլիսի առաջին արական պրօգիմնազիա

(Կուկիա, Կսենիեվսկայեա փող., Քամօյեանի տուն)

Հարցաքննութիւններ պրօգիմնազիայի պատրաստական և առաջին դասարանները մտնելու համար կը կատարվեն օգոստոսի 25, 26 և 27-ին: Ընդունելութեան խնդիրներն առ ժամանակ ընդունվում են Թիֆլիսի երկրորդ արական գիմնազիայի դիւանում պրօգիմնազիայի տեսչի անունով: (չ. ռ.) 2—2

Դեռ 1891 Թւականին տպագրվելու էր զանազան գոյներով

ՈԳԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

պատկերը, որը այն ժամանակ ինձանից միանգամայն անկախ պատճառով լոյս չը տեսաւ: Այժմ 14 տարի անցնելուց յետոյ աջողվեց սկսել «ՈԳԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ»-ի տպագրութիւնը. բայց շատ սակաւաթիւ քանակութեամբ, այն էլ միայն նախապէս բաժանորդ գրվողների համար. ուստի ցանկացողները դիմելու են С.-Петербургъ, Дункинъ пер. д. № 4, кв, 5 Вардану Варданяну. Գինն է հինգ րուբլի ամեն ծախսերով: Նախապէս կարելի է ուղարկել մի մասը: Պատկերի պատրաստելը շատ դժուար և բարդ լինելու պատճառով տպագրվում է արտասահմանում: Գոյների թիւը հասնում է մօտաւորապէս 90-ի, մեծութիւնն է 63×50 սանտիմետրի:

«ՈԳԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ»

պատկերը մի և նոյն ժամանակ ծառայելու է որպէս օրինակ կանուայի վրա կարելու համար: 4—4

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 11-го августа 1905 г. Տպարան «ՀԵՐՄԵՍ» ընկ. Электропечатня типографскаго Т—ва „Гермесъ". Мад. ул. № 15